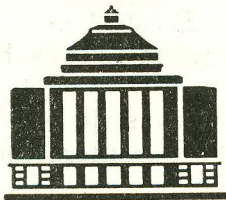

M. MUSSORGSKI

Boriss Godunov

RAT · ESTONIA ·

MODEST MUSSORGI

BORISS GODUNOV

Ooper kolmes vaatuses proloogiga
(algvariant B. Assafjevi ja P. Lammi redaktsioonis)

Helilooja libreto Aleksandr Puškini
ja Nikolai Karamzini järgi

Vaheajad pärast 3. ja 5. pilti

Esietendus: 21. aprillil 1980. a.

Dirigent —
Eesti NSV rahvakunstnik ERI KLAS

Lavastaja —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane ARNE MIKK

Kunstnikud —
Vene NFSV teeneline kunstnik VALERI LEVENTAL
MARINA SOKOLOVA
(Moskva)

Koormeistrid —
Eesti NSV rahvakunstnik UNO JÄRVELA
ANNE DORBEK

Dekoratsioonide teostus —
Eesti NSV teeneline kunstitegelane UNO KÄRBIS

Kostüümide teostus —
KRISTA SAAR

Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT

Kontsertmeistrid —
REET LAUL, HELJU TAUK, IVARI ILJA

Etenduse juht —
JÜRI KRÜUS

Osades:

Boriss Godunov	— NSV Liidu rahvakunstnik TIIT KUUSIK Eesti NSV rahvakunstnikud TEO MAISTE MATI PALM	Kõrtsiperenaine	— Eesti NSV rahvakunstnik URVE TAUTS Eesti NSV teeneline kunstnik LEILI TAMMEL	
Fjodor	} Borissi lapsed	— MARIKA EENSALU	Jurodivõi	— ROSTISLAV GURJEV ANTS KOLLO
Ksenja		— LEELO SPIRKA — SIRJE PUURA JELENA SOLOVJOVA	Pristav	— Eesti NSV teeneline kunstnik ERVIN KÄRVET ENNO MIKKELSAAR
Amm	— Eesti NSV teeneline kunstnik LIIDIA PANOVA	Mitjuhha, talumees	— Eesti NSV teeneline kunstnik ERVIN KÄRVET TÕNU VALDMA	
Vürst Vassili Šuiski	— NSV Liidu rahvakunstnik HENDRIK KRUMM Eesti NSV teeneline kunstnik KALJU KARASK TIIT TRALLA	Bojaar	— EUGEN ANTONI MAIT ROBAS	
Andrei Štšelkalov, duuma djakk	— HANS MIILBERG VAINO PUURA	Bojaarid, tsaari ihukaitsjad, pristavid, vaimulikud, kerjuslaulikud-jumalainimesed, lihtrahvas, lapsed («Estonia» teatri ooperikoor, abikoor, mimansiartistid, Tallinna Koreograafiakooli õpilased, RAM-i poistekoori lauljad)		
Pimen, munk, kroonikakirjutaja	— Eesti NSV rahvakunstnik MATI PALM Eesti NSV teeneline kunstnik UNO KREEN	Tegevus toimub Venemaal aastail 1598—1605, nn. «segasel ajal»		
Grigori Otrepjev	— Eesti NSV teeneline kunstnik IVO KUUSK			
Varlaam	} ränd- mungad	— Eesti NSV rahvakunstnik TEO MAISTE		
Missail		— Eesti NSV teeneline kunstnik UNO KREEN		
		— Eesti NSV teeneline kunstnik ENNO EESMAA TIIT TRALLA		

Nendel etendustel, kus nimiosa täidab T. Kuusik, esitatakse 5. pildi Borissi stseenid N. Rimski-Korsakovi redaktsioonis, mis on baritonile sobivamas tessesuuris.

MODEST MUSSORFSKI (1839—1881)

Ooperi sisu:

Proloog

1. pilt

Novodevitšje kloostri õuele kokkuaetud rahvas anub Boriss Godunovi tsaariks hakkama. Boriss ei võta seda veel kuulda.

2. pilt

Uspenski peakirikus kroonitakse Boriss Venemaa valitsejaks. Rahvas juubeldab, Boriss näib olevat halbade ennete kütkes. Pärast lühikest palvet kutsub tsaar kõiki, bojaaridest kerjusteni, kroonimispeole.

Esimene vaatus

3. pilt

Tšudovi kloostri mungakongis kirjutab vana Pimen üles sündmusi, mille tunnistajaks ta ise olnud. Veel on jäänud üksainus lugu — tsarevitš Dimitri tapmine. Samas tukkunud noor munk Grigori ärkab ja jutustab oma unenäo: ta olla roninud kõrgele torni ja näinud alla vaadates, kuidas rahvas ta peale näpuga näitab ja irvitab. Grigori kadestab Pimeni tormilist noorust ja tahab kloostrist ära. Pimeni jutustus tsarevitš Dimitrist õhutab Grigorit kloostrist põgenema. Grigori ja Dimitri võinuksid olla ühealised...

4. pilt

Rändmungad Varlaam ja Missail on koos Grigoriga jõudnud Leedu piiri äärsesse kõrtsi. Rännukaaslased hakkavad pidutsema; eemalehoidev Grigori kuuleb perenaiselt, et pristav on oma käsilastega kedagi ärakaranut teedel varitsemas. Pristav ilmub käsuga kinni võtta endine munk Grigori Otrepjev. Kirjaoskamatu pristav annab paberi ettelugemiseks Grigori kätte, kes samastab tagaotsitava kirjelduse Varlaami välimusega. Nähes, et asi võtab halva pöörde, nõuab Varlaam paberit oma kätte. Läbi suurte raskuste veerib ta, mis sinna tegelikult on kirjutatud. Nähes, et ta on vahele jäänud, Grigori hüppab aknast välja ja põgeneb.

Teine vaatus

5. pilt

Tsaari eluruumid. Borissi tütar Ksenja nutab taga oma surnud peigmeest. Ilmub tsaar, kes hellade sõnadega lohutab Ksenjat ja kiidab poeg Fjodorit usina õppimise eest. Borissi süda on raske. Ihaldatud valitsuseaeg pole toonud talle õnne, head kavatsused pole saanud teoks. Kibedusega tunnetab tsaar endal lasuvat rahva ülekohtuse süüdistuse koormat. Selle varjust kummitab järjest ahistavamana mõte tapetud tsareevitšist. Saanud vürst Suiskilt teate Vale-Dimitri ilmumisest, hakkab ta Dimitri surmas kahtlema ja nõuab Suiskilt täiendavaid kinnitusi selle kohta. Vürst kirjeldab sündmusi üpris üksikasjaliselt. Boriss ei suuda seda taluda. Nurgas näib talle viirastuvat tapetud poisike...

Kolmas vaatus

6. pilt

Vassili Blažennõi kiriku ees arutab rahvas kuuldui Vale-Dimitrist. Enamus on veendunud, et see on tõeline troonipärija. Rahva sekka ilmub vaga hull Jurodivõi, õnnelik saadud kopikaga. Paraku krahmavad poisid tal selle käest.

Kirikust väljub tsaar koos bojaaridega. Näljane rahvas anub leiba. Jurodivõi kaebab tsaarile, et poisikesed võtsid ta kopika ja käsib nad tappa, nagu tapeti väike tsareevitš. Vahid tahavad Jurodivõile kallale tormata, Boriss aga peatab nad ja palub õndsakest enda eest palvetada. Jurodivõi vastab, et lapsetapja eest ta ei palu.

7. pilt

Bojaaride duuma arutab Kremlis, mida võtta ette Vale-Dimitri ja tema vägedega. Ilmub Suiski, kes kirjeldab, kuidas ta tsaari tuppa piiludes nägi täiesti segaseks läinud Borissi. Teade tsaari arukaotusest võetakse vastu umbusuga, kuid siis ilmub Boriss ise täpselt sellises olukorras, nagu Suiski oli rääkinud. Suure vaevaga võtab tsaar end kokku ja pöördub bojaaride poole. Suiski teeb ettepaneku kuulata ära ukse taga ootav auväärne vanamees. Pimeni jutustus sellest, kuidas üks pime karjus Dimitri haual nägijaks sai, võtab tsaarilt viimse jõu. Tundes surma lähenevat, kutsub ta enda juurde Fjodori. Huvastijätul paneb ta nooruki südamele õiglaselt valitseda. Boriss sureb, tundnud end korraks veel tsaarina.